

TILL DIG SOM FÅTT **URINKATETER**

Information
till patient och
närstående

SÖS

SÖDERSJUKHUSET

SÖS

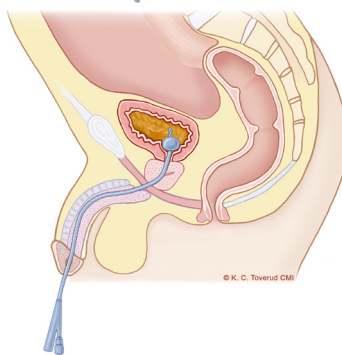
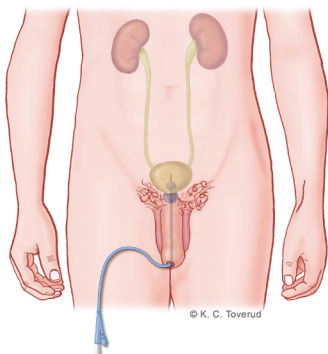
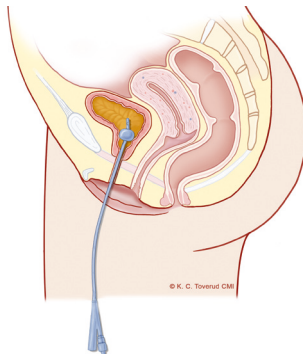
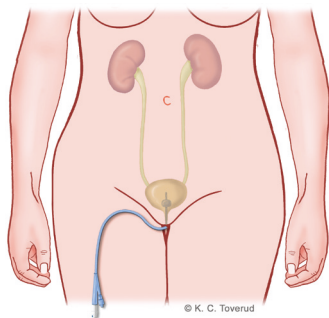
SÖDERSJUKHUSET

Varför behövs en urinkateter?

Du har fått en kateter som ska hjälpa till att tömma urin från urinblåsan. För att inte urinblåsan och njurarna ska ta skada är det viktigt att tömningen sker kontinuerligt via en kateter. Att själv tömma urinblåsan helt eller delvis kan ibland vara svårt och det kan ha flera olika orsaker som t.ex. urinvägsinfektion, blödning från urinvägarna eller en förstörd prostata där prostatakörteln klämmer åt urinröret. Olika sjukdomar kan också påverka blåstömningen bl.a. diabetes och stroke men även läkemedel och alkohol kan påverka tömningsförmågan. Hur lång tid du behöver ha kateter får du besked om av din läkare.

Att få en kvarliggande urinkateter

När katetern har förts in genom urinröret hålls den på plats inne i urinblåsan med hjälp av en liten vätskefylld ballong, (den korta förgreningen på katetern, sk. kuff). Urinen passerar sen ut genom den rörformiga kanalen ner i påsen.

Handhygien

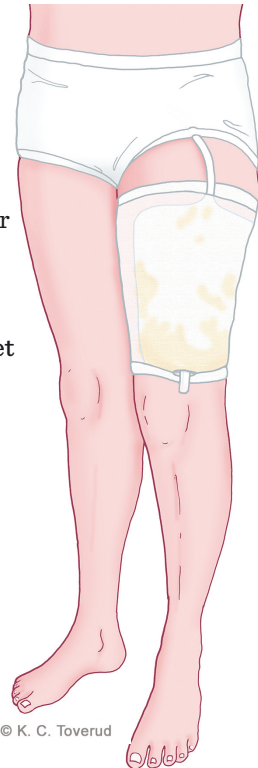
Tvätta händerna med tvål och vatten före och efter varje tömning och/eller byte av urinpåse eller hantering av kateterventil. Man kan också avsluta handtvätten med handdesinfektion.

Intimhygien

God underlivshygien kan motverka att infektioner uppträder. Tvätta underlivet dagligen mild tvål avsedd för känslig hud eller endast vatten och tvätta även katetern med tvål och vatten. Du kan använda en tvättlapp att torka av sekret från urinröret som ibland fastnar på katetern. Män bör dra tillbaka förhuden och också tvätta ollonet. Torka torrt, för sedan fram förhuden. Kvinnor bör hålla isär blygdläpparna för att tvätta runt urinrörsmynningen och torka sen torrt. Det går också bra att duscha. Om du har en kort påse, se till att tömma den innan du tar bort benfixeringen inför duschandet så att inte den fyllda påsen drar i urinröret och urinblåsan.

Vardagen med kateter

Det kan kännas ovant med en urinkateter i början och ibland även obehagligt. Därför är det viktigt att du får den information du behöver. Kroppen brukar oftast vänja sig ganska fort vid katetern. Om du har frågor eller du känner dig osäker är det bra att kontakta din vårdgivare. Längst bak i broschyren finner du också länkar och telefonnummer till mer information om kateterbehandling. Se mer information nedan under rubriken: **Vad finns det för risker och problem?**

Kateterventil eller urinpåse

Urinkatetern är alltid kopplad till en ventil eller en påse. Kateterventilen används om blåstömningen sker med intervaller. Ventilen öppnas oftast var 3-4:e timme dagtid eller när du känner dig kissnödig. Om däremot det varit större mängder urin i blåsan vid urinstoppet, sker tömningen kontinuerligt ner i en urinpåse för att låta urinblåsan och dess funktioner återhämta sig.

Urinpåsen kan vara kort eller lång. Den korta påsen är oftast till för användning på dagen och sätts fast på benet eller vaden med en fixering. Den större påsen med den långa slangen används oftast till natten. Om du har en kort påse på dagen kan du koppla på en lång påse till natten för att öka möjligheterna till en ostörd sömn. Tänk på att urinpåsen bör befinna sig under urinblåsans nivå för att det ska vara ett bra flöde. Det är också viktigt att slangen inte är vikt eller knickad.

Nattpåsen kasseras alltid efter användandet. Därför behöver du ett flertal påsar beroende på hur lång tid din kateterbehandling pågår. Du tömmer påsen i toaletten och slänger den sen i hushållssoporna. Den korta påsen och/eller ventilen bör bytas varje vecka. Du kan få hjälp av distriktssköterskan om du behöver nytt material eller har frågor.

Daglig kontroll

Det är viktigt att dagligen kontrollera urinens utseende och mängd. En missfärgning av urinen och/eller stark lukt kan vara symtom på exempelvis urinvägsinfektion. Om urinmängden minskar eller det börjar göra ont kan det vara ett tecken på stopp i katetern som behöver åtgärdas akut. Se information nedan under rubriken Vad finns det för risker och problem?

Allmänna råd

Du kan förebygga problem som exempelvis urinvägsinfektion genom att dricka extra vätska, 1,5 till 2 liter per dygn fördelat över den vakna tiden. Det kan räcka att dricka ett halvt glas vatten extra till måltiden. Om du är ordinerad att dricka en viss mängd vätska per dygn av annan medicinsk orsak gäller den ordinationen.

Planering

Det är viktigt att det finns en planering för hur länge du ska behandlas med urinkateter. Om du exempelvis fått katetern på en akutmottagning ska den läkare som behandlat dig också föra över information och ansvar till nästa vårdgivare.

Planeringen ska innehålla följande:

- Vem som ansvarar för din fortsatta medicinska behandling, hur länge katetern ska ligga i urinblåsan innan försök att avlägsna katetern görs och vilken uppföljning som ska ske efter kateterborttagandet. Frågor kring eventuell fortsatt läkemedelsbehandling, specialistbedömning och provtagning ansvarar också din behandlande läkare för.
- Vem som ska ha det fortsatta ansvaret för omvårdnaden av din kateter, exempelvis vem som skriver ut hjälpmedel i form av urinpåsar, benfixering etc., vem som kallar till kateterborttagning eller kateterbyte.
- Vart du vänder dig vid frågor och eventuella problem

Vad finns det för risker och problem?

Om du upplever problem med sveda från urinröret kan det om du är man, hjälpa att vinkla kateter och penis upp mot magen. Katetern kan också fixeras med hjälp av hudvänlig häfta. Som kvinna kan det hjälpa med ett hygienskydd i trosorna som avlastar när man t.ex. sitter. Om det läcker urin kan det finnas flera orsaker. Det kan bero på att kateterslangen eller att påsen är knickad vilket kan lösas med att räta ut slangarna. Om kopplingen mellan katetern och påsen inte sitter tätt kan det läcka, prova då att justera kopplingen. Vid stopp i katetern ska du åtgärda detta i första hand hos din distriktssköterska om stoppet inträffar dagtid. Under jourtid finns det både lättakut och vanlig akutmottagning som hanterar kateterstopp. Du kan även ringa 1177 (se längre ner på sidan).

TIPS!

Ta reda på telefonnummer och öppettider till din närmaste vårdcentral om problem skulle uppstå.

Kontakta sjukvården om följande uppträder:

Sök akut vid en eller flera av dessa problem

- Hög feber och/eller frossa
- Kraftigt blodtillblandad urin
- Kraftig smärta över blåsan eller urinröret
- Stopp i katetern då vårdcentralen inte kan ta emot

Kontakta i första hand din vårdcentral vid en eller flera av följande problem:

- Ihållande värk över urinröret, urinblåsan eller njurarna
- Rikliga flytningar från urinröret
- Urinläckage bredvid katetern
- Påtagligt minskade mängder urin (oavsett om du behandlas med ventil eller urinpåse)
- Stopp i katetern
- Kraftigt illaluktande grumlig urin och/eller feber
- Lättare blodtillblandad urin eller porterfärgad urin

Stöd vid kateterbehandling

Telefon

Via telefonnumret 1177 har du möjlighet att få hjälp i hemmet av en distriktssköterska om det blir stopp i din kateter på jourtid efter kl. 17.

Webblänkar

1177.se: <https://www.1177.se/Orebro/lan/Fakta-och-rad/Behandlingar/Att-fa-en-kateter-i-urinblasan/>

Nikola.nu: <http://nikola.nu/kvalitetsprogram/vuxen-blasa/behandla-vuxen-blasa>

Kateterfakta.nu: <http://kateterfakta.nu/>

Min sida

Jag har behandlats på avdelning/mottagning:

.....

Den läkare som behandlat mig heter:

.....

Orsak till besöket:

.....

Uppföljning av kateterbehandlingen ska ske hos:

.....

Mina egna anteckningar:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SÖDERSJUKHUSET